

Srazí zemětřesení v Turecku Erdogana?

Ni nationalinterest.org/feature/will-turkey-s-earthquakes-bring-down-erdogan-206226

19. února 2023

19. února 2023 Téma: krocán Kraj: střední východ

Štítky: krocánZemětřeseníAKPRecep Tayyip ErdoganErdogan

S tureckou ekonomikou v zoufalé situaci a nadcházejícími volbami, zda Erdogan dostane americkou pomoc, nebo ne, rozhodne o jeho politickém přežití.

od Roberta Ellise

V důsledku ničivých zemětřesení, která zasáhla jihovýchod Turecka, byla zahájena velká krycí operace, která má zachránit pověst prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana. Charakteristickým znakem Erdoganovy vlády je spíše výstavba než výroba. A jako v Jerichu se zdi zřítily. S ekonomikou ve volném pádu a všeobecnými volbami, které se mají konat koncem tohoto roku, může být Erdoganův **osud** nyní v rukou Spojených států.

Křehká ekonomika

Už v březnu 2014 ekonomický analytik Jesse Colombo ve Forbesu varoval , že turecká bublinová ekonomika, založená na kombinaci zahraničních přílivů „horkých peněz“ a ultra nízkých úrokových sazeb, směřuje k propadu. Vládní rozmach infrastruktury vedl nejen k novým silnicím, mostům, vysokorychlostním vlakům, letištím, nemocnicím a školám, ale také k obytným budovám, mrakodrapům, nákupním centrům a hotelům.

Turecké liře před kolapsem zabránily pouze swapové dohody – se zeměmi jako Katar, Čína, Jižní Korea a Emiráty –, ale také zadní vrátka. Rostoucí schodek běžného účtu Turecka byl zároveň snížen nevysvětlitelným přilivem kapitálu, který byl označen jako „čisté chyby a opomenutí“.

Stěny padají...

Dva dny po zemětřesení byl istanbulský akciový trh uzavřen poté, co se benchmarkový index dostal do volného pádu. Nyní byla znovu otevřena, aby nahradila ztráty. Vláda také nařídila soukromým penzijním fondům, aby zvýšily své držby tureckých akcií z 10 na 30 procent, aby podpořily akciový trh.

Při své návštěvě zemětřesením zasažené zóny už byl Erdogan v defenzivě. I když přiznal „nedostatky“ v reakci vlády, předešel kritice prohlášením: „Nemůžu žaludek lidem, kteří vedou negativní kampaně za politický zájem.“

Vzor zřícených budov v zóně zemětřesení odhaluje základní nestabilitu. Potvrzují to důkazy, že před všeobecnými volbami v roce 2018, které zvolily Erdogana prezidentem, bylo téměř 295 000 budov v postižených provinciích osvobozeno od dodržování stavebních předpisů. Celkově byla tato stavební amnestie rozšířena na 3,1 milionu budov po celé zemi.

Starosta Istanbulu Ekrem Imamoglu poznámeneal, že stát udělil amnestii 317 000 budovám v megaměstě, takže nyní existuje 90 000 budov, kterým hrozí zřícení v případě velkého zemětřesení. To je pravděpodobné, protože Istanbul je v severoanatolské zlomové zóně na rozdíl od východoanatolské zlomové zóny, kde došlo k nedávným zemětřesením.

Škody způsobené zemětřesením nejsou nevyhnutelné a ani nesmí být tak ničivé. Čtyři nemocnice v oblastech zemětřesení unikly poškození, protože při výstavbě byla použita seismická izolační

zařízení . Tato zařízení, která stojí kolem 4 000 dolarů za kus, by byla významným rozdílem, pokud by byla instalována v jiných budovách před zemětřesením.

Převzetí odpovědnosti

Kladou se dvě hlavní otázky. Za prvé, co se stalo s daněmi za zemětřesení, oficiálně odhadovanými na 88 miliard lir (4,6 miliardy dolarů), vybranými od posledního velkého zemětřesení v roce 1999, aby se zabránilo současné devastaci? Erdogan se v této otázce ukázal jako vyhýbavý . A za druhé, kdo nese odpovědnost za nedodržení stavebních předpisů?

Tady se dolar zastaví u Erdogana, protože se objevilo video , kde se prezident chlubí stavební amnestií udělenou na budovy v epicentru zemětřesení, Karahmanmaras. Ve snaze přesunout vinu byly zřízeny úřady pro vyšetřování zločinů zemětřesení , které dosud vyústily v právní kroky proti 134 podezřelým, zejména dodavatelům.

Pokud jde o Erdogana, ten tvrdil, že 98 procent budov, které se zřítily, bylo postaveno před rokem 1999 – tj. před předchozím zemětřesením, a tudíž za to odpovídala předchozí vláda. Údaje však ukazují , že nejméně polovina zřícených budov byla postavena po roce 2001. Video navíc ukazuje, že budovy v blízkosti epicentra byly postaveny v roce 2004, dva roky poté, co se vláda AKP dostala k moci.

Amerika na záchranu?

Kromě toho, že Spojené státy vyslaly dva městské pátrací a záchranné týmy a tým pro pomoc při katastrofách, daly také pokyn letadlové lodi USS *George HW Bush* , aby se přesunula směrem k Turecku v případě potřeby další pomoci. V nacionalistických kruzích se to setkalo s negativní odezvou , kterou zopakoval turecký ministr zahraničí Mevlut Cavusoglu.

V neděli plánuje ministr zahraničí Antony Blinken navštívit Turecko a se svým tureckým protějškem se setká v Ankaře. Otázka americké pomoci při rekonstrukci zóny zemětřesení by mohla dobře nastat, v tomto okamžiku půjde o nalezení rovnováhy mezi humanitární pomocí a zajištěním přežití Erdoganova režimu.

Robert Ellis je mezinárodní poradce ve Výzkumném ústavu evropských a amerických studií v Aténách.

Obrázek: Shutterstock.